ACTA UNIVERSITATIS WRATISLAVIENSIS No 4093
Slavica Wratislaviensia CLXXV • Wrocław 2022

https://doi.org/10.19195/0137-1150.175.1

Z okazji siedemdziesięciolecia słów kilka o Jubilacie

Michał Sarnowski przyszedł na świat 29 września 1952 roku. Razem z rodzicami — Bernardem i Janiną z domu Lewandowską — mieszkał w dolnośląskiej Sobótce. Już w okresie młodzieńczym snuł plany podjęcia nauki w Technikum Piwowarskim w Tychach, ponieważ pasjonował się zwłaszcza chemią. Z czasem jego zainteresowania chemiczne objęły tworzywa sztuczne. Nie dziwi zatem, że po ukończeniu ośmiu klas szkoły podstawowej rozpoczął naukę w Technikum Chemicznym nr 2 we Wrocławiu, w którym po pięciu latach uzyskał tytuł technika technologa otrzymywania i przetwórstwa tworzyw sztucznych i włókien syntetycznych, choć pracy w wyuczonym zawodzie nie podjął. W tych odległych czasach tworzywa sztuczne traktowano jako materiały przyszłości, dziś na szczęście — jak niekiedy w rozmowach wspomina sam Jubilat — od syntetyków już się odchodzi.

W październiku 1971 roku Michał Sarnowski został przyjęty na studia rusycystyczne na Uniwersytecie Wrocławskim, aby po zaliczeniu pierwszego roku jako stypendysta ministerialny kontynuować je w Rostowie nad Donem. Okres „rostowski", a więc cztery lata spędzone w naturalnym środowisku językowym (Jubilat chętnie używa określenia „w kraju języka"), otworzył przed nim szereg różnych możliwości. Pozwolił bowiem na doskonałe opanowanie języka rosyjskiego, zdobycie porządnego wykształcenia filologicznego, a przede wszystkim na zadzierzgnięcie wielu znajomości i przyjaźni, które trwają do dzisiaj. Są to zarówno znajomości profesjonalne, naukowe, jak i prywatne. Niektóre z nich dają Jubilatowi możliwość odbywania wielu egzotycznych podróży i poznawania wielobarwności świata i obcych kultur.

Egzamin magisterski złożył w 1976 roku na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Rostowie nad Donem na podstawie pracy *Краткие прилагательные в русском и польском языках*.

W październiku 1976 roku został zatrudniony na stanowisku lektora języka rosyjskiego w Instytucie Filologii Słowiańskiej UWr, a następnie — asystenta i starszego asystenta w Zakładzie Języków Słowiańskich (obecnie Zakład Języka

© for this edition by CNS

Rosyjskiego), wiążąc w ten sposób z Uniwersytetem, Instytutem i Zakładem całą swoją drogę badacza, dydaktyka i organizatora życia akademickiego.

Kolejne etapy pracy zawodowej to objęcie stanowiska adiunkta w 1986 roku, a następnie — w lipcu 2002 roku — stanowiska profesora nadzwyczajnego, na którym pozostawał aż do przejścia na emeryturę we wrześniu 2019 roku.

Wielopłaszczyznowe i zróżnicowane badania slawistyczne Jubilata znalazły odzwierciedlenie w rozprawie doktorskiej *Leksykalizacja deminutywów i funkcjonowanie deminutywów pozornych we współczesnym języku rosyjskim (w porównaniu z językiem polskim)*, napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. Antoniego Furdala i obronionej w 1986 roku, monografii *Przestrzeń komunikacji negatywnej w języku rosyjskim i polskim. Kłótnia jako specyficzna sytuacja komunikacji werbalnej* (Wrocław 1999), na podstawie której po przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego Rada Wydziału nadała Michałowi Sarnowskiemu stopień doktora habilitowanego, oraz prawie 70 artykułach naukowych opublikowanych na przestrzeni lat w polskich i zagranicznych czasopismach językoznawczych. Dorobek Profesora to również ponad 50 referatów wygłaszanych na konferencjach w najważniejszych slawistycznych ośrodkach naukowych w kraju i za granicą, udział w setkach dyskusji w trakcie posiedzeń różnych ciał naukowych (w tym rodzimego Zakładu Języka Rosyjskiego), przy czym głos Jubilata zawsze był i jest ważki i często inspirujący dla Jego koleżanek i kolegów. Nie można pominąć licznych komunikatów, recenzji wydawniczych, recenzji rozpraw doktorskich i habilitacyjnych. Dorobek naukowy Jubilata odnosi się do zagadnień, które przez prawie 40 lat pracy na uczelni znajdowały się w centrum Jego zainteresowań, a więc: teorii komunikacji, socjolingwistyki, ustnych gatunków mowy, polsko-rosyjskich i rosyjsko-polskich kontaktów językowych i kulturowych; języka rosyjskiego w okresie postradzieckim. W swoich dociekaniach naukowych Michał Sarnowski podejmował problematykę formacji deminutywnych w języku rosyjskim i polskim, werbalnej komunikacji „konfliktowej", a także rosyjskiej i polskiej przestrzeni komunikacji negatywnej. Poczesne miejsce w Jego dorobku naukowym zajęły prace o charakterze kognitywno-kulturowym osadzone w polsko-rosyjskim i rosyjsko-polskim dialogu międzyjęzykowym oraz międzykulturowym. W swoich obserwacjach badawczych Profesor sięgał po zróżnicowany materiał badawczy, który czerpał z tradycyjnych mediów papierowych, zasobów internetu, programów telewizyjnych, audycji radiowych oraz z rozmów codziennych Rosjan i Polaków. Semiotyczna refleksja nad formami i zakresem kulturowych relacji polsko-rosyjskich (przede wszystkim w ich wymiarze lingwistycznym) na tle specyfiki wzajemnych stosunków oraz globalizacji kontaktów i wymiany kulturowej doprowadziła Profesora Sarnowskiego do wyodrębnienia bardzo cennej dla polskiego językoznawstwa, liczącej około 80 jednostek, grupy rossików. W tej kategorii znalazły się między innymi rosyjskie historyzmy (*opricznina*, *czarna sotnia*, *liszeńcy*, *Smuta*, *Iwan Groźny*, *samodzierżawie*, *caryca*), sowietyzmy o charakterze politycznym, społeczno-politycznym i kulturowym, na przykład koncepty postaci i instytucji radzieckiej historii politycznej

© for this edition by CNS

(*Lenin*, *Stalin*, *Dzierżyński*, *Breżniew*, *Gorbaczow*, *aparatczyk*, *czerezwyczajka*, *stachanowiec*, *gensek*, *politruk*, *gułag*, *kołchoz*, *samizdat*, *Kreml*, *KGB*); koncepty postaci literackich i filmowych (*Pawlik Morozow*, *Pawka Korczagin*, *Lejzorek Rojtszwaniec*, *Stirlitz*); postradzieckie pojęcia politologiczne (*Pribałtika*, *„bliska zagranica”*). Tworzona lista nie ogranicza się wyłącznie do fenomenów o charakterze historycznym, politycznym i ideologicznym, znajdują się na niej również nazwy niektórych rosyjskich artefaktów i przedmiotów tamtej kultury (*wańka-wstańka*, *matrioszka*, *trojka*).

W kręgu obserwacji Profesora znalazły się również skrzydlate słowa i wyrażenia precedensowe proweniencji rosyjskiej (i radzieckiej), które można zidentyfikować we współczesnych tekstach polskich. Takie przypadki Michał Sarnowski rozpatrywał jako zjawisko intertekstualne realizujące Łotmanowski model „tekstu w tekście”.

Profesor wypromował około 100 magistrów (oprócz rusycystów także bohemistów i serbistów). Tematy jego seminariów zawsze były starannie opracowane, wymagały wyjścia poza ciasne ramy wiedzy podręcznikowej, a promotor oczekiwał od swoich podopiecznych własnych poszukiwań i przemyśleń, co autorzy niniejszego tekstu mogą poświadczyć jako uczestnicy seminarium, a jeden z nich — wiele lat później — również jako recenzent prac magisterskich pisanych pod czujnym okiem Profesora.

Jubilat wypromował pięciu doktorów nauk humanistycznych. Jako promotor wykazywał zawsze duże zainteresowanie zróżnicowaną problematyką badawczą podejmowaną przez swoich doktorantów. Jednym słowem, Jubilat to świetny dydaktyk i mentor, wspierający rozwój i poszukiwania swoich doktorantów. Profesor był recenzentem 13 rozpraw doktorskich (w różnych ośrodkach akademickich kraju), a także recenzował dorobek naukowy w 12 postępowaniach habilitacyjnych.

Wkład Profesora w rozwój polskiej rusycystyki jest widoczny też w najnowszych pracach, w których przedstawiciele młodego pokolenia slawistów odwołują się do wyników jego badań i dociekań.

W trakcie swojej wieloletniej działalności badawczej Michał Sarnowski nawiązał i utrzymywał kontakty naukowe (niektóre wręcz o charakterze przyjacielskim) z uczonymi z Uniwersytetu Poznańskiego, Opolskiego, Szczecińskiego, lecz na jego własnej „mapie kontaktów naukowych” szczególne miejsce zajął Litewski Uniwersytet Edukologiczny w Wilnie. Wydziały Filologiczne uczelni wrocławskiej i wileńskiej związane są umową o współpracy sięgającą jeszcze lat sześćdziesiątych XX wieku. Michał Sarnowski, piastując stanowisko dziekana, umacniał te kontakty i wymianę akademicką, a jako naukowiec rozwijał ją, uczestnicząc w organizowanych w stolicy Litwy konferencjach naukowych oraz wizytując (w ostatnich latach) wileńską uczelnię w ramach programu Erasmus Plus.

Nie można nie wspomnieć o pracy organizacyjnej Jubilata, który przez lata sprawował najważniejsze funkcje w Instytucie i na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego — był zastępcą dyrektora IFS do spraw dydaktycznych (przez 12 lat), kierownikiem Zakładu Języka Rosyjskiego, prodziekanem Wy-

© for this edition by CNS

działu Filologicznego do spraw dydaktycznych, a następnie — przez dwie kadencje — dziekanem Wydziału Filologicznego oraz w latach 2016–2019 dyrektorem Instytutu Filologii Słowiańskiej. Wielokrotnie stawał na czele komitetu organizacyjnego tradycyjnej międzynarodowej konferencji językoznawczej „Wyraz i zdanie w językach słowiańskich. Opis. Konfrontacja. Przekład". Jako kierownik, organizator i koordynator życia Instytutu i Wydziału zawsze zadziwiał niespożytą energią, umiejętnością znajdowania nieszablonowych rozwiązań w trudnych sytuacjach oraz błyskawicznego podejmowania decyzji. Część przygotowywanych i wprowadzanych przez Niego zmian na trwałe wytyczyła kierunki dalszego rozwoju Instytutu — jako zastępca dyrektora wdrażał reformę studiów slawistycznych polegającą na uruchomieniu nowych (oprócz rusycystyki) specjalności: serbskiej/chorwackiej, bohemistycznej i ukrainistycznej oraz przeprowadzał modyfikację programów związaną z przejściem na Wydziale na system punktów kredytowych ECTS oraz przyjęciem modelu studiów dwustopniowych. Na szczególną uwagę zasługują starania Jubilata, które dotyczyły filologii ukraińskiej. Jego zaangażowanie organizacyjne oraz zasługi we wspomnianym obszarze zostały dostrzeżone w środowisku naukowym Ukrainy, a dwa ukraińskie uniwersytety przyznały mu tytuł doktora *honoris causa*: Narodowy Uniwersytet w Użhorodzie w 2009 roku oraz Doniecki Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Stusa z siedzibą w Winnicy w roku 2017.

Życie i świat prof. Michała Sarnowskiego to nie tylko językoznawstwo. Rozmowy z nim to również opowieści o podróżach i przygotowaniach do nich, „SMS-owe" i „komunikatorowe" relacje z pobytów w różnych, niekiedy bardzo odległych miejscach, dzielenie się wrażeniami po powrocie, wspominanie przygód — jak chociażby pośpiesznej „ewakuacji" przez Moskwę z wyjazdu do Rostowa nad Donem, który zbiegł się w czasie z „puczem Janajewa" (!). Z podróżami związane są też mapy, będące jego życiową pasją. Jak sam podkreśla przy różnych okazjach, darzy mapy specjalną estymą i uszanowaniem jako syntezę i jednoczesne uprzedmiotowienie całego świata. Mapa to dla niego najwspanialszy tekst kodujący różnorodną informację o świecie lub jego wycinku. Te „zapisy świata" towarzyszą mu od najmłodszych lat. Skompletował imponujący zbiór najróżniejszych map, zarówno tych ogólnogeograficznych, jak i specjalistycznych, pokazujących wycinek przestrzeni świata w określonej perspektywie, na przykład turystycznych, samochodowych, kolejności odśnieżania. W tej kolekcji znajdują się również liczne atlasy. Niewiele brakowało, by ta „mapowa" pasja miała szansę stać się treścią i wektorem jego działalności naukowej na Uniwersytecie. Kiedy na początku pracy na UWr trafił do seminarium doktoranckiego prof. Antoniego Furdala, ten — dowiedziawszy się o geograficznych zainteresowaniach swojego doktoranta — jako temat przyszłej rozprawy zaproponował podjęcie tematu relacji między znakiem językowym a kartograficznym. Tak sformułowany temat zaintrygował Jubilata, który podjął nawet wstępne studia semiotyczne w tym zakresie. Niestety z przyczyn niezależnych musiał z takiego tematu przyszłego doktoratu zrezygnować. Ta porażka nie ostudziła jednak „mapowego" za-

© for this edition by CNS

pału Profesora. Mapy towarzyszą mu każdego dnia, nie tylko w podróżach (przed wyjazdem do nowego miejsca najważniejsze, oprócz biletu, jest kupno mapy), lecz i w spędzaniu czasu wolnego. Kartkowanie atlasu i przeglądanie map (nawet już tych dobrze znanych i dokładnie przestudiowanych) to najciekawsze zajęcie o dużych walorach terapeutycznych, które nigdy Mu się nie nudzi.

Jubilat przez całe życie chętnie dzieli się z innymi swoją wiedzą i doświadczeniem z niezliczonymi rzeszami studentów, doktorantami, adeptami nauki. Nieraz byliśmy świadkami, jak z wielkim zapałem wyjaśnia różne zagadnienia młodszym kolegom, pomaga znaleźć właściwe sformułowanie, zaleca sięgnięcie po konkretną lekturę czy dzieli się (niekiedy emocjonalnie) wrażeniami po przeczytaniu „tekstu" (w jego idiolekcie to najczęstszy synonim pracy magisterskiej, doktoratu, recenzji czy artykułu naukowego). Pozostaje jednak człowiekiem bardzo skromnym i stale mówi o ludziach, którzy odegrali ważną rolę w kształtowaniu go jako naukowca oraz człowieka Uniwersytetu. W pierwszej kolejności Jubilat wymienia prof. Antoniego Furdala, promotora jego doktoratu i pierwszego przewodnika po świecie językoznawstwa. To właśnie na seminarium doktoranckim Profesora Jubilat stawiał pierwsze znaczące kroki na polu językoznawstwa. W trakcie regularnych spotkań i rozmów ukształtowało się Jego pojmowanie i rozumienie języka oraz wszelkich spraw z nim związanych.

W opowiadaniach stale pojawiają się również nazwiska trzech Pań Profesor: Larysy Pisarek, Krystyny Galon-Kurek oraz Krystyny Gabryjelskiej. Każda z nich odegrała niebagatelną rolę w Jego bądź to naukowym, bądź uniwersyteckim życiu, każda pozostawiła ważny ślad w Jego osobowości i może nawet charakterze.

Pierwsza z tych ważnych postaci to Pani Profesor Larysa Pisarek — przez wiele lat kierowniczka Zakładu Języka Rosyjskiego. Niestrudzenie wspierała Go w okresie przygotowywania rozprawy habilitacyjnej. Zawsze otwarta na sprawy koleżanek i kolegów w Zakładzie pozostawała niezawodną doradczynią oraz konsultantką. Jej życzliwe zainteresowanie, jak wspomina Jubilat, było bodźcem do pracy, a zwłaszcza finalizacji postępowania habilitacyjnego. Profesor o tym zaangażowaniu stale z wdzięcznością pamięta.

Panie Profesor Krystyna Galon-Kurek oraz Krystyna Gabryjelska wprowadziły Jubilata do świata uniwersyteckiej administracji. Pierwsza swego czasu zaproponowała pełnienie funkcji zastępcy dyrektora IFS do spraw dydaktycznych, druga zaś zgłosiła jego kandydaturę na stanowisko prodziekana Wydziału Filologicznego.

Składamy Drogiemu Jubilatowi najlepsze życzenia zdrowia, wytrwałości, radości i satysfakcji z realizacji własnych zainteresowań i pasji. Niekończących się podróży i zadowolenia z odkrywania świata!

Bogumił Gasek
Bartosz Juszczak
Uczniowie i Przyjaciele

© for this edition by CNS

Faktografia

Michał Sarnowski — urodzony 29 września 1952 roku w Sobótce, syn Bernarda i Janiny z domu Lewandowskiej; doktor habilitowany w dyscyplinie językoznawstwo — językoznawstwo słowiańskie, profesor nadzwyczajny w Zakładzie Języka Rosyjskiego Uniwersytetu Wrocławskiego; obecnie emerytowany profesor uczelni.

Wykształcenie, szczeble kariery naukowej

1971–1976 — magister filologii rosyjskiej (Instytut Filologii Słowiańskiej UWr i Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Rostowie nad Donem); praca magisterska: *Кратκие прилагательные в русском и польском языках*;

1986 — doktor nauk humanistycznych (Instytut Filologii Słowiańskiej UWr); rozprawa doktorska: *Leksykalizacja deminutywów i funkcjonowanie deminutywów pozornych we współczesnym języku rosyjskim (w porównaniu z językiem polskim)*;

1999 — doktor habilitowany w dziedzinie językoznawstwo (Wydział Filologiczny UWr); monografia: *Przestrzeń komunikacji negatywnej w języku rosyjskim i polskim. Kłótnia jako specyficzna sytuacja komunikacji werbalnej.*

Przebieg kariery zawodowej

1976 — lektor języka rosyjskiego, a następnie asystent i starszy asystent w Instytucie Filologii Słowiańskiej UWr;

1986 — adiunkt w Instytucie Filologii Słowiańskiej UWr;

2002–2019 — profesor nadzwyczajny w Instytucie Filologii Słowiańskiej UWr.

Zainteresowania naukowe

Teoria komunikacji, socjolingwistyka, ustne gatunki mowy, polsko-rosyjskie i rosyjsko-polskie kontakty językowe i kulturowe; język rosyjski w okresie postradzieckim.

Osiągnięcia dydaktyczne oraz na polu kształcenia kadry naukowej

1. Promotor około 100 prac magisterskich z zakresu filologii rosyjskiej, a także filologii serbskiej i czeskiej.

2. Promotor pięciu doktorów nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo: dr Anna Kurpisz-Żuk, dr Anna Szafernakier, dr Bogumił Gasek, dr Kinga Różańska oraz dr Bartosz Juszczak.

3. Recenzent 13 rozpraw doktorskich (w różnych ośrodkach akademickich kraju), a także dorobku naukowego w 12 postępowaniach habilitacyjnych.

© for this edition by CNS

Działalność organizacyjna i sprawowane funkcje

1. W latach 1987–1999 zastępca dyrektora do spraw dydaktycznych w Instytucie Filologii Słowiańskiej. W czasie sprawowania funkcji dwukrotnie przygotowywał i wprowadzał reformy studiów slawistycznych na Uniwersytecie Wrocławskim.

2. W latach 1999–2005 prodziekan Wydziału Filologicznego do spraw dydaktycznych.

3. Członek Senackiej Komisji Nauczania, reprezentant Wydziału Filologicznego w Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej, wydziałowy koordynator ECTS.

4. W latach 2005–2012 dziekan Wydziału Filologicznego (dwie kadencje).

5. W latach 2016– 2019 dyrektor Instytutu Filologii Słowiańskiej.

6. Członek Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego.

7. Członek Senackich Komisji Finansów oraz Inwestycji i Majątku.

8. Wielokrotny organizator międzynarodowej konferencji naukowej „Wyraz i zdanie w językach słowiańskich. Opis. Konfrontacja. Przekład".

Członkostwo w organizacjach naukowych

Członek Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego

Członkostwo w komitetach redakcyjnych czasopism naukowych

1. Członek Kolegium Redakcyjnego serii „Лінгвістичні студії" (od 2004 roku), wydawanej przez Doniecki Uniwersytet Narodowy z siedzibą w Winnicy (Ukraina).

2. Członek Kolegium Redakcyjnego serii „Acta Polono-Ruthenica", wydawanej przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (w latach 2006–2011).

3. Członek Kolegium Redakcyjnego „Studia Rossica Posnaniensia", wydawanego przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (w latach 2012–2017).

4. Członek Kolegium Redakcyjnego serii „Русистика и компаративистика" (Moskwa-Wilno) (w latach 2015–2017).

5. Przez krótki okres zastępca redaktora naczelnego „Przeglądu Rusycystycznego".

Nagrody i wyróżnienia

2009 — doktor *honoris causa* Uniwersytetu w Użhorodzie;

2017 — doktor *honoris causa* Donieckiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stusa z siedzibą w Winnicy.

© for this edition by CNS

Hobby

Kartografia, podróże.

Publikacje

Monografie

1. *Quasi-deminutiwa w języku rosyjskim i polskim*, Wrocław 1991, 94 ss.
2. *Przestrzeń komunikacji negatywnej w języku polskim i rosyjskim. Kłótnia jako specyficzna sytuacja komunikacji werbalnej*, Wrocław 1999, 158 ss.

Artykuły

1. *Związki niektórych granic językowych z granicami naturalnymi w Europie*, „Rozprawy Komisji Językowej WTN" 12, 1983, s. 257–261.
2. *O możliwości wykorzystania formacji deminutywnych w tworzeniu systematycznej terminologii naukowej w języku polskim i rosyjskim*, „Studia Linguistica" 9, 1985, s. 33–41.
3. *Leksykalizacja deminutiwów w języku rosyjskim i polskim*, „Slavica Wratislaviensia" 44, 1987, s. 59–70.
4. *Terminy zapożyczone do polszczyzny przez medium rosyjskie*, II Spotkania Językoznawcze „W kręgu semazjologii, leksykologii i terminologii", Opole-Szczedrzyk 12–13.09.1986, Opole 1988, s. 231–235.
5. *Terminy pochodzenia rosyjskiego w języku polskim*, „Slavica Wratislaviensia" 62, 1991, s. 61–70.
6. *Neutralizacja deminutiwów w języku rosyjskim i polskim*, „Slavica Wratislaviensia" 64, 1991, s. 75–84.
7. Deminutivum *jako znak ironii*, „Język a Kultura" 3. *Wartości w języku i tekście*, 1991, s. 41–50.
8. *Sekundarne znaczenia wartościujące rzeczowników w języku rosyjskim i polskim. Niektóre zagadnienia charakterystyki paradygmatycznej*, „Slavica Wratislaviensia" 72, 1992, s. 57–68.
9. *Rzeczowniki sekundarnie wartościujące w języku rosyjskim i polskim. Grupa tematyczna „nazwy zwierząt"*, „Slavica Wratislaviensia" 74, 1992, s. 91–101.
10. *Rzeczowniki sekundarnie wartościujące w języku rosyjskim i polskim. Grupa tematyczna „nazwy roślin"*, „Slavica Wratislaviensia" 76, 1993, s. 91–101.
11. *Porównanie i metafora: dwa różne sposoby wartościowania*, „Slavica Wratislaviensia" 79, 1993, s. 117–133.
12. *Niektóre pragmatyczne uwarunkowania fortunności aktów mowy z wyrazami obraźliwymi (z badań nad rzeczownikami sekundarnie wartościującymi)*, [w:] *Literatura i słowo wczoraj i dziś. Piśmiennictwo rosyjskie a państwo totalitarne. Materiały konferencji naukowych 1.07.1992 i 17.12.1992*, red. A. Semczuk, W. Zmarzer, Warszawa 1993, s. 177–187.

© for this edition by CNS

13. *Kłótnia: illokucja obrazy na tle innych działań językowych*, „Slavica Wratislaviensia" 84, 1994, s. 61–72.

14. *Illokucja dezaprobaty. Nagana jako gatunek mowy*, „Slavica Wratislaviensia" 87, 1994, s. 117–129.

15. *Obraza w zwierciadle polszczyzny potocznej. Próba zarysu stereotypu*, „Slavica Wratislaviensia" 94, 1996, s. 75–84.

16. *Kłótnia i spór (gatunki mowy przez pryzmat ich stereotypów)*, „Slavica Wratislaviensia" 98, 1997, s. 85–95.

17. *Polskie i rosyjskie nazwy uczestników konfliktowych sytuacji komunikacyjnych:* nomina agentis *i* nomina attributiva, „Slavica Wratislaviensia" 100, 1998, s. 187–195.

18. *O dwóch możliwościach rozgraniczenia kłótni i sporu*, „Лінгвістичні студії". Збірник наукових праць. Випуск 5, укл.: А. Загнітко (наук. ред.) та ін., Донецьк: ДонДУ, 1999, s. 140–145.

19. *Komunikacyjna sytuacja kłótni na tle stereotypu obcowania językowego*, „Slavica Wratislaviensia" 108, 2000, s. 91–99.

20. *Kłótnia i kłótliwość na tle stereotypów zawodowych i zwierzęcych w języku polskim i rosyjskim*, „Acta Polono-Ruthenica" 5, 2000, s. 191–202.

21. *Polska kłótnia i rosyjska* ссора *jako składniki przestrzeni komunikacji negatywnej (zarys problematyki)*, [w:] *Z badań nad współczesnymi językami wschodniosłowiańskimi i polskim*, red. B. Tichoniuk, Zielona Góra 2001, s. 57–65.

22. *O kłótni, bójce i charakterze agresywności obelg*, „Slavica Wratislaviensia" 112, 2001, s. 93–102.

23. *Kłótnia werbalna a profilowanie konceptu konfliktu*, „Slavica Wratislaviensia" 117, 2002 („Wyraz i zdanie w językach słowiańskich" 3. *Opis, konfrontacja, przekład*), s. 227–233.

24. *Koncept kłótni jako podstawa modelowania dialogu społecznego w Polsce (na materiale prasowym)*, [w:] *Języki i tradycje Słowian*, red. E. Tokarz, Katowice 2002, s. 223–230.

25. *Kłótnia werbalna a pole konceptualne konfliktu*, „Acta Polono-Ruthenica" 7, 2002, red. J. Korzeniewska-Berczyńska, s. 141–149.

26. *Wyrazy pochodzenia rosyjskiego w najnowszych słownikach języka polskiego*, [w:] *Literatury i języki wschodniosłowiańskie z perspektywy końca XX wieku*, red. B. Tichoniuk, A. Ksenicz, Zielona Góra 2003, s. 171–177.

27. *Kłótnia na tle niektórych fenomenów kultury*, „Rozprawy Komisji Językowej WTN" 29, 2003, s. 9–15.

28. *Dialog między kulturami. O elementach rosyjskich w przestrzeni kulturowej współczesnych Polaków*, [w:] *Dialog w literaturach i językach słowiańskich*, t. 2. *Językoznawstwo*, red. S. Kochman, C. Lachur, Opole 2003, s. 37–45.

29. *O możliwościach parcelacji przestrzeni komunikacji negatywnej w języku polskim*, „Acta Neophilologica" 5, 2003, s. 117–127.

© for this edition by CNS

30. *Polskie neologizmy z Rosją w tle — próba zrozumienia i interpretacji*, „Slavica Wratislaviensia" 127, 2004 („Wyraz i zdanie w językach słowiańskich" 4. *Opis, konfrontacja, przekład*), s. 233–240.

31. *Rosyjskie teksty precedensowe w prasie polskiej (I)*, „Rozprawy Komisji Językowej WTN" 30, 2004, s. 67–76.

32. *Hasła propagandy radzieckiej w polskim dyskursie prasowym*, „Лінгвістичні студії" Збірник наукових праць, вип. 13, ред. А. Загнітко, Донецьк 2005, s. 348–353.

33. *Eponimy pochodzenia rosyjskiego: „stachanowiec" w języku polskim*, „Acta Polono-Ruthenica" 9, 2004, s. 273–282.

34. *Вербальная ссора и структура концепта конфликта*, [w:] *Підвищення професійного рівня працівників органів внутрішніх справ в умовах формування правової держави*, Львів 2004, s. 196–202.

35. *Wyrazy obce w tekście polskim — próba spojrzenia kognitywnego*, „Slavica Wratislaviensia" 133, 2005 („Wyraz i zdanie w językach słowiańskich" 5. *Opis, konfrontacja, przekład*), s. 327–332.

36. *Uwagi o perspektywach i zakresie badań nad oddziaływaniem języka rosyjskiego na polski*, [w:] *Ogród nauk filologicznych. Księga Jubileuszowa poświęcona Profesorowi Stanisławowi Kochmanowi*, red. M. Balowski, W. Chlebda, Opole 2005, s. 583–589.

37. *Rosyjskie teksty precedensowe w prasie polskiej (II)*, „Rozprawy Komisji Językowej WTN" 31, 2005, s. 39–44.

38. *O jednym zdaniu ze spuścizny Mikołaja Gogola*, „Rozprawy Komisji Językowej WTN" 33, 2006, s. 109–114.

39. Rossica *w bazie kognitywnej współczesnych Polaków (zarys problematyki)*, [w:] *W kręgu problemów językoznawstwa i literaturoznawstwa. Studia i wspomnienia poświęcone pamięci prof. Alberta Bartoszewicza w piątą rocznicę Jego śmierci*, red. N. Kasperek, A. Koseski, W. Piłat, J. Sobczak, Warszawa 2006.

40. *O sowietyzmach w dyskursach współczesnych Polaków*, „Media. Kultura. Komunikacja Społeczna. Zeszyty Naukowe Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UWM" 2, 2006, s. 310–317.

41. *Dialog konfliktowy w polskim dyskursie publicznym*, „Język a Komunikacja" 12, 2006, nr 1, s. 318–329.

42. *O konceptualizacyjnym potencjale pewnego* rossicum, „Acta Polono-Ruthenica" 11, 2006, s. 120–131.

43. *Гоголевская фраза в польском интертекстуальном пространстве Русский язык: система и функционирование (К 80-летию профессора П. П. Шубы). В двух частях*, Минск 2006, ч. 2, s. 110–113.

44. *Polsko-rosyjskie kontakty językowe i kulturowe. O niektórych fenomenach rosyjskiej historii w polskim dyskursie medialnym*, „Język a Kultura" 20, 2008, s. 309–321.

© for this edition by CNS

45. *Wrocławskie językoznawstwo slawistyczne na przełomie wieków*, [w:] *Śląska republika uczonych. Schlesische Gelehtrenrepublik. Slezská vědecká obec III*, red. M. Hałub, A. Mańko-Matysiak, Wrocław 2008, s. 685–699.

46. Rossica *na usługach agitacji (na przykładzie referendum unijnego w Polsce)*, [w:] *Паланістыка. Полонистика. Polonistyka – 2008*, Мінск 2009, s. 59–70.

47. *Ideologizacja polskich podręczników do nauki języka rosyjskiego – próba rekonesansu*, [w:] *Ideologie w słowach i obrazach*, red. I. Kamińska-Szmaj, T. Piekot, M. Poprawa, Wrocław 2008, s. 193–205.

48. Nieudacznik — *pożyczka leksykalna czy wyraz obcy?*, „Acta Polono-Ruthenica" 13, 2008, s. 521–530.

49. *К вопросу о русских прецедентах в польском интертекстуальном пространстве,* [w:] *Методика преподавания славянских языков с использованием технологии диалога культур. Материалы Международной научной конференции (16–18 октября 2008 г.)*, Tomsk 2009, s. 80–88.

50. *O jednym ze sposobów bytowania rossików w języku i kulturze polskiej*, „Acta Polono-Ruthenica" 14, 2008, s. 487–496.

51. *Межкультурная интерференция; негативная коммуникация*, [w:] *La Table Ronde, Выпуск 1 «Дискурс в академическом пространстве». Материалы Международного круглого стола (3–5 апреля 2009 г., Минск, Беларусь)*, Минск 2010, s. 26–27.

52. *Анализ дискурса в контрастивных исследованиях*, [w:] *La Table Ronde, Выпуск 1 «Дискурс в академическом пространстве». Материалы Международного круглого стола (3–5 апреля 2009 г., Минск, Беларусь)*, Минск 2010, s. 51–55.

53. *O niektórych językowych eksponentach dialogu między kulturami:* rossica *w polskiej przestrzeni kulturowej*, „Meninis tekstas: Suvokimas. Analizė. Interpretacija" 2010, nr 7 (2), s. 36–44.

54. *O niektórych aspektach polsko-rosyjskiego dialogu międzykulturowego:* rossica *w strategicznej pozycji tekstu gazetowego*, „Studia Rossica Posnaniensia" 35, 2010, s. 249–257.

55. *„Komsomolskaja Prawda"*: *od ideologicznej tuby do tabloidu*, „Oblicza Komunikacji" 4, 2011, s. 105–113.

56. *Władysław Nehring o Rosji. Rosja o Władysławie Nehringu*, „Onomastica Slavogermanica" 30, 2012, s. 119–126.

57. Nomina propria *w polsko-rosyjskich relacjach kulturowych: o eponimach pochodzenia rosyjskiego w polszczyźnie*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Języków Obcych w Świeciu" 2, 2012, s. 110–119.

58. Nomina propria *w polsko-rosyjskich relacjach kulturowych: neologizmy*, [w:] *Słowo. Tekst. Czas*, t. 11. *Frazeologia słowiańska w aspekcie onomazjologicznym, lingwokulturowym i frazeograficznym*, red. M. Horda, W. Mokijenko, T. Szutkowski, H. Walter, Szczecin-Greifswald 2012, s. 732–738.

59. *„Rossica" w twórczości Marka Ryszarda Grońskiego*, „Slavica Wratislaviensia" 156, 2012, s. 159–177.

© for this edition by CNS

60. *Potoczne sądy o języku rosyjskim a stereotyp Rosjanina w kulturze polskiej*, [w:] Sapientia ars Vivendi. *Księga jubileuszowa ofiarowana Profesor Annie Dąbrowskiej*, red. A. Burzyńska-Kamieniecka, A. Libura, Wrocław 2013, s. 141–155.

61. Rossica *jako narzędzie walki politycznej w Polsce: o pewnym profilu stereotypu Moskwy w polskim dyskursie politycznym*, „Acta Neofilologica" 15, 2013, nr 1, s. 169–181.

62. *Dwa* rossica *w polskim dyskursie politycznym ostatnich lat: łże-elity i wykształciuchy*, „Slavica Wratislaviensia" 159, 2014, s. 397–405.

63. Rossica *jako środek opisu i interpretacji życia politycznego we współczesnej Polsce*, „Studia Rossica Posnaniensia" 40, 2015, nr 1, s. 235–246.

64. Nomina propria *w polsko-rosyjskich i rosyjsko-polskich relacjach kulturowych:* koktajl Mołotowa *i* gest Kozakiewicza, [w:] Lingua et gaudium: *księga jubileuszowa ofiarowana Profesorowi Janowi Miodkowi*, red. M. Zaśko-Zielińska, M. Misiak, J. Kamieniecki, T. Piekot, Wrocław 2016, s. 343–349.

65. *„...z polska — po rosyjsku", czyli o tym, jak Polacy używają ruszczyzny*, „Studia Rossica Posnaniensia" 42, 2017, s. 259–272.

66. *Kilka uwag o słownikach wyrazów obcych (na marginesie rozważań o statusie rusycyzmów we współczesnej polszczyźnie)*, „Oblicza Komunikacji" 12, 2020, s. 341–350.

67. *O rusycyzmach w utworach Mariusza Wilka (rekonesans badawczy)*, „Studia Rossica Posnaniensia" 46, 2021, nr 1, s. 171–182.

Recenzje

1. *Русский язык. Энциклопедия*, глав. ред. Ф.П.Филин, издат. „Советская энциклопедия", Москва 1979, 432 ss., „Slavica Wratislaviensia" 23, 1982, s. 145–147.

2. *O podręcznikach do ćwiczeń z gramatyki opisowej języka rosyjskiego*, „Slavica Wratislaviensia" 29, 1984, s. 126–128.

3. *Энциклопедический словарь юного филолога (языкознание)*, состав. М. Б. Панов, издат. „Педагогика", Москва 1984, 352 ss., „Slavica Wratislaviensia" 47, 1988, s. 97–100.

4. Jan Wawrzyńczyk, *Rosyjsko-polskie i polsko-rosyjskie językoznawstwo konfrontatywne. Addenda bibliograficzne*, 24 ss., Łódź 1985, „Slavica Wratislaviensia" 49, 1990, s. 115–116.

5. *Лінгвістичні студії. Збірник наукових праць*, укл. А. Загнітко (наук. ред. та ін.), Донецьк: ДонДУ, т. 1 — 1994 (с. 210), т. 2 — 1996 (с. 351), т. 3 — 1997 (с. 214), т. 4 — 1998 (с. 271), „Acta Polono-Ruthenica" 4, 1999, s. 409–411.

6. А. Загнітко, *Теоретична граматика української мови. Синтаксис*, Донецьк 2001, 662 ss., „Acta Polono-Ruthenica" 7, 2002, s. 277–280.

7. Т. Космеда, *Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики*, Львів 2000, 349 ss., „Acta Polono-Ruthenica" 7, 2002, s. 280–284. Przedruk w: Т. Космеда, *Біобібліографічний покажчик*, Львів, s. 106–109.

© for this edition by CNS

8. *Універсальний словник-енциклопедія*, голова редакційної раді М. Попович, Київ 1999, 151 ss., „Slavica Wratisławiensia" 122, 2003, s. 117–121.

9. *В пространстве филологии*, ред. В. М. Калинкин, Донецьк 2002, 1551 ss., „Slavica Wratisławiensia" 122, 2003, s. 121–124.

10. P. Czerwiński, *Язык советской действительности: Семантика позитива в обозначении лиц*, Tarnopol 2012, 328 ss., „Acta Polono-Ruthenica" 20, 2015, s. 272–276.

Komunikaty

1. *Leksykalizacja deminutywów w języku rosyjskim i polskim*, „Biuletyn Rusycystyczny" 6, Warszawa 1985, s. 131–133.

2. *Квази-деминутивы в русском и польском языках*, [w:] *Программа краткосрочных курсов повышения квалификации дипломированных специалистов — выпускников зарубежных стран Ленинградского университета и других вузов РСФСР и тезисы выступлений слушателей курсов по теме „Развитие современного русского языка" (1–31.10.1987)*, Ленинград 1987, s. 21.

3. *Komunikatywna sytuacji kłótni. Intencjonalność składników werbalnych i niewerbalnych*, [w:] *Językoznawstwo otwarte we Wrocławiu. Kolokwium zorganizowane z okazji 70-ej rocznicy urodzin Profesora dra hab. Antoniego Furdala, Wrocław 23. maja 1998 r.*, Wrocław 1998, s. 16–17.

4. *Intercultural interference: negative communication*, [w:] *Discourse in Academic Settings*, red. S. Barczewska, I. Oukhvanova, A. Popova, Regensburg 2006, s. 59–60.

5. *Discourse analysis from a contrastive approach*, [w:] *Discourse in Academic Settings*, red. S. Barczewska, I. Oukhvanova, A. Popova, Regensburg 2016, s. 127–132.

© for this edition by CNS